

امام خامنه‌ای:

امروز تبلیغ دین با شیوه معمول و سنتی روحانیت، همان اعتبار و تأثیری را دارد که چهل، پنجاه سال پیش داشت.

امام خمینی (ره):

روحانی و مبلغ و مجتهد، باید به مسائل زمان خود احاطه داشته باشد. برای مردم و جوانان و حتی عوام هم قابل قبول نیست که علما و روحانیان و مجتهدین نسبت به سیاستها و موقعیتها و اوضاع و احوال حاکم بر جهان بیگانه و بی اطلاع باشند چرا که اینان مرجع مراجعات مردم و پاسخگوی مشکلات و سوالات دینی، سیاسی و اجتماعی آنان و سخنوران اصلی اسلام و انقلابند.

یک گفته و یک نکته

می‌خواهد، مردم به اختیار و از روی اراده خویش برای برپایی قسط و عدالت، قیام و انقلاب کنند و حال آن که در صورت دوم، یعنی صیغه مجهول: «لِیُقَامَ النَّاسُ»، حالت تحمیل و اجبار وجود دارد، نه آزادی و اختیار که مورد تأیید و تأکید قرآن است.

پینوشته:

۱. سوره حدید، آیه ۲۵.

خداوند سبحان در آیه کریمه «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»، به صیغه معلوم فرموده است: «لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»، یعنی این که مردم، خود، برای برپایی قسط، قیام کنند و نفرموده است: «لِيُقَامَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»، تا مردم برای برپایی قسط به قیام واداشته شوند. نکته لطیف و ظریف در این آیه شریفه، آن است که خداوند سبحان

ریزه کاری‌های تبلیغی (۲)

هم دین اسلام بر رعایت آداب اجتماعی تأکید ویژه کرده است، هم مردم انتظاری ویژه از مبلغ دینی در این زمینه دارند و حتی می‌خواهند که وی آینه تمام‌نمای بزرگان دین باشد، و ...

صفحه ۲

آیا چشم زخم واقعیت دارد؟

بسیاری از مردم معتقدند در بعضی از چشم‌ها اثر مخصوصی است که از روی اعجاب به چیزی بنگرند، ممکن است آن را از بین ببرند، یا در هم بشکنند و اگر انسان است، بیمار یا دیوانه کنند.

صفحه ۲

معنای رمضان

ماه رمضان، تنها ماهی از ماه‌های قمری است که نامش در قرآن ذکر شده است. «رمضان» از نظر دستور زبان عربی، اسم علم و غیر منصرف شمرده می‌شود و از ریشه رَمَضَ، يَرْمُضُ برگرفته شده است ...

صفحه ۳

توسل: توحید یا شرک؟

از مواردی که وهابیان، آن را شرک و بدعت و حرام می‌دانند، توسل به اولیای الهی یا همان وسیله قراردادن آنان نزد خداوند سبحان برای برآورده شده حاجات و مانند آن است.

صفحه ۴

یک نکته تحقیقی

بگوئیم که بر سخنان مشهور اتکا و اعتماد نکنیم، مگر این که خودمان آن سخنان مشهور را در منابع معتبر و مستند دیده باشیم و این گفته را هیچ‌گاه از یاد نبریم: «رُبَّ مَشْهُورٍ لَا أَسْلَ لُهُ؛ چه بسا سخن مشهوری که هیچ پایه‌ای ندارد». با توجه به این نکته، مثلاً خواهیم دید که عبارت «إِنَّ الْحَيَاةَ عَقِيدَةٌ وَجِهَادٌ» از امام حسین (علیه السلام) نیست و مصرعی است از یک بیت شاعر عرب و بدین صورت: «قَفْ دُونَ رَأْيِك فِي الْحَيَاةِ مُجَاهِدًا / إِنَّ الْحَيَاةَ عَقِيدَةٌ وَجِهَادٌ» در زندگی، پای آرمان و عقیده‌ات بایست و برای آن تلاش کن؛ زیرا زندگی، چیزی جز آرمان و عقیده و تلاش در راه آن نیست». یا متوجه خواهیم شد که عبارت «انقلاب ما انفجار نور بود»، از حضرت امام خمینی (قدس سره الشریف) نیست، بلکه از یاسر عرفات و تقریباً به گونه‌ای دیگر است. (صحیفه امام، ج ۶، ص ۱۸۶)

نوآوری و نوگویی در تبلیغ

نوآوری و نوگویی از شروط اساسی تبلیغ موفق و مبلغ نمونه است و عبارت «التَّكْرَارُ مُمِلٌ»، نه فقط یک قاعده ادبی است، بلکه یک قاعده ابدی است؛ البته روشن است که بیان مکرر یک مطلب یا موضوع با اهداف گوناگون، یا از نگاه‌ها و زاویه دیدهای مختلف، تکرار شمرده نمی‌شود؛ مثلاً به جای این که بگوئیم: «مُشْكُكَ أَنْ أَسْتَكُ أَنْ أَسْتَكُ» که خود بیوید، نه آن که عطار بگوید، این جمله زنده‌یاد، سلمان هراتی، را به کار بریم که نو و غیر تکراری است: «بهار آن است که خود بیوید، نه آن که تقویم بگوید».

چه زیبا سروده است خواجه شیراز:

بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم
فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم

غلط نگوئیم، غلط ننویسیم

از کتاب‌هایی که بویژه در ماه مبارک رمضان، بسیار خوانده می‌شود، «مفاتیح الجنان» از مرحوم شیخ عباس قمی است. گفتنی است که بعضی از کلمات در زبان فارسی (مانند: مَهر، مِهر و مَهر) یا عربی (مانند جَنان، جِنان و جُنان) وجود دارند که با سه اعراب گوناگون، سه معنای گوناگون می‌دهند. بنابراین چون «جَنان» چندین معنای مختلف همچون قلب، شب و شدت تاریکی، مطلب پنهانی، و اندرون هر چیز دارد، و «جِنان» نیز جمع کلمه «جَنَنَةٌ» و به معنای باغ‌ها، بستان‌ها و بهشت‌ها، و «جُنان» به معنای سپر است؛ باید کتاب مذکور به صورت «مفاتیح الجنان» خوانده شود؛ یعنی «کلیدهای انواع بهشت» تا به معنای مورد نظر نویسنده و محتوای ذکر شده در این کتاب، سازگاری داشته باشد.

ریزه کاری‌های

تبلیغی

آیا چشم زخم واقعیت دارد؟

حضرت ایت الله ناصر مکارم شیرازی

بسیاری از مردم معتقدند در بعضی از چشم‌ها اثر مخصوصی است که از روی اعجاب به چیزی بنگرند، ممکن است آن را از بین ببرند، یا در هم بشکنند و اگر انسان است، بیمار یا دیوانه کنند. این مسأله از نظر عقلی، امر محالی نیست؛ چه این که بسیاری از دانشمندان امروز معتقدند در بعضی چشم‌ها نیروی مغناطیسی خاصی نهفته شده که کارایی بسیاری دارد و حتی با تمرین و ممارست می‌توان آن را پرورش داد و خواب مغناطیسی نیز از طریق همین نیروی مغناطیسی چشم‌هاست...

بنابراین، نه تنها نباید اصراری در انکار این امور داشت، بلکه باید امکان وجود آن را از نظر عقل و علم پذیرفت. در روایات اسلامی نیز تعبیرات مختلفی دیده می‌شود که وجود چنین امری را اجمالاً تأیید می‌کند... به طور مثال، در کلمه قصار چهارصد نهج البلاغه آمده است: «الْعَيْنُ حَقٌّ وَالرَّقْيُ حَقٌّ»؛ چشم زخم حق است و توسل به دعا برای دفع آن (رقی) نیز حق است.

قابل توجه است قبول تأثیر چشم زخم به طور اجمال، به این معنا نیست که به کارهای خرافی و اعمال عوامانه در این‌گونه موارد پناه برده شود؛ زیرا هم بر خلاف دستورهای شرع است، و هم باعث شک و تردید افراد ناآگاه، در اصل موضوع می‌شود، همان‌گونه که آلوده شدن بسیاری از حقایق با خرافات، این تأثیر نامطلوب را در ذهن‌ها گذاشته است.^۱

۱. تفسیر نمونه، ج ۲۴، ص ۴۳۱-۴۳۳ (با اندکی تلخیص و ویرایش)

هم دین اسلام بر رعایت آداب اجتماعی تأکید ویژه کرده است، هم مردم انتظاری ویژه از مبلغ دینی در این زمینه دارند و حتی می‌خواهند که وی آینه تمام‌نمای بزرگان دین باشد، و هم چون مبلغان دینی با لباسی ویژه در اجتماع ظاهر می‌شوند، بیش‌تر در معرض دید مردم و ذره‌بین نگاه‌های آنان هستند و متأسفانه گاه هر گفتار یا رفتار مبلغ را، حتی اگر اشتباه نیز باشد، آن را «به اشتباه» تأیید شده از سوی دین برمی‌شمرند. با توجه به این نکات، رعایت آداب اجتماعی برای هر مبلغی الزامی و حتی الزامی‌تر از دیگران است، اگرچه مانند خنده کردن‌های بلند، یا دوییدن‌های غیرضروری در خیابان، یا خمیازه کشیدن و دست جلو دهان نگرفتن، یا دست در گوش و بینی کردن و بیرون ریختن آب دهان در حضور دیگران، کوچک به نظر آیند و حال آن‌که به این‌گونه کارها باید گفت: «کوچک‌های بزرگ»، نه «کارهای کوچک»؛ چرا که گاه آبرو و شخصیت اجتماعی و تبلیغی مبلغ را مورد سؤال جدی قرار می‌دهند و حتی چه بسا که مخاطبانی را از خود متنفر کنند و خدای ناکرده از دین و دیانت برمانند. فتأمل جیداً و کثیراً!

روان‌شناسی تبلیغ

حاج آقای قرائتی - حفظه الله - می‌فرمایند: «در اوایل طلبگی‌ام که کاشان بودم، پس از افطار سخنرانی داشتم. یک شب، خیلی گرم صحبت شده بودم و جلسه داغ داغ شده و کمی طول کشیده بود. ناگهان یک نفر از میان جمعیت بلند شد و گفت: «آقای قرائتی! مثل اینکه امروز بعد از ظهر، خوب استراحت کرده‌ای و افطار هم دعوت بوده‌ای و خوب خورده‌ای. من امروز سر کار بوده‌ام و خیلی خسته‌ام و افطاری هم آش ترش خورده‌ام. بس است! چقدر صحبت می‌کنی!»

با اقتباس از:

(گنجینه معارف، محمد رحمتی شهرضا، ج ۲، ص ۳۲۴، به نقل از: خاطرات استاد قرائتی، ص ۴۲)

دقت در ترجمه

در ترجمه آیات، روایات و عبارات عربی دقت کنیم؛ برای مثال، ترجمه «وَلَا تَحْسَبَنَّ» در آیه کریمه «وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا...» به صورت جمع و «هرگز گمان مبرید...» نیست؛ بلکه به صورت مفرد و «هرگز گمان مبر...» است؛ زیرا «وَلَا تَحْسَبَنَّ» به فتحه حرف باء، معنای مفرد دارد و به ضمه حرف باء، معنای جمع می‌دهد. یا ترجمه «مَدَادُ الْعُلَمَاءِ أَفْضَلُ مِنْ دِمَاءِ الشُّهَدَاءِ»، به صورت «قلم دانشمندان برتر است از خون شهیدان» نیست و باید آن را به شکل «مرکب قلم دانشمندان...» ترجمه کرد؛ زیرا «مداد» به معنای «مرکب قلم» است نه «خود قلم» و به همین دلیل نیز با «خون» که مایع است، مقایسه شده است.

احکام هئاسی

از احکام و مسائلی که در ماه مبارک رمضان پرسیده می‌شود، این است که آیا زیر دوش حمام رفتن، روزه را باطل می‌کند؟

در پاسخ باید گفت که آنچه روزه را باطل می‌کند، فرو بردن تمام سر زیر آب است به طوری که آب، همه سر را فرا بگیرد. بنابراین، چون با زیر دوش حمام رفتن، چنین اتفاقی رخ نمی‌دهد، روزه نیز باطل نمی‌شود.

معنای رمضان

ماه رمضان، تنها ماهی از ماه‌های قمری است که نامش در قرآن ذکر شده است. «رمضان» از نظر دستور زبان عربی، اسم علم و غیر منصرف شمرده می‌شود و از ریشه رَمَضَ، یَرْمِضُ برگرفته شده است که معنای گوناگونی دارد همچون: به شدت گرم شدن، به شدت تابیدن، آتش گرفتن و سوزاندن. از همین رو، پیامبر گرامی خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - درباره علت نامگذاری رمضان می‌فرماید: «إِنَّمَا سُمِّيَ الرَّمَضَانُ لِأَنَّهُ يَرْمِضُ الذُّنُوبَ؛ رمضان به این علت، رمضان نامیده شد؛ زیرا گناهان را می‌سوزاند و از بین می‌برد». (بحارالانوار، محمد باقر مجلسی، ج ۵۵، ص ۳۴۱)

ارزش و اهمیت شب

قرآن در شب قدر نازل شده است، نه روز قدر: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ». معراج پیامبر عزیز خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - نیز در شب بوده است، نه روز.

سخنی زیبا درباره شب قدر

گفته‌ها و جمله‌های زیبایی درباره شب قدر گفته شده است، اما یکی از جمله‌های زیبا را سعدی در قرن هفتم در کتاب گلستان بر زبان آورده و چنین گفته است:

«اگر شب‌ها همه قدر بودی، شب قدر بی‌قدر بودی».

یک شب قدر، بهتر از هزار ماه

هزار ماه برابر است با حدود هشتاد و سه سال و سه ماه، و این زمان نیز نسبتاً با عمر طبیعی و کامل یک انسان برابر است. در سوره قدر که می‌خوانیم: «شب قدر از هزار ماه بهتر است»؛ یعنی این یک شب، آنچنان ارزش و فضیلت دارد که از عمر طبیعی و کامل یک انسان هشتاد و سه ساله نیز بهتر و برتر است.

ما کجا و آن‌ها کجا!

در شب قدر، اختلاف است که آیا شب هفدهم یا نوزدهم یا بیست و یکم یا بیست و سوم یا بیست و هفتم یا بیست و نهم ماه مبارک رمضان و یا احیاناً شب دیگری است. به همین دلیل، در حالات معنوی بعضی از علمای عارف و سالک آمده است که یک سال تمام، بیدار مانده و به شب زنده‌داری مشغول شده‌اند تا یقین حاصل کنند که شب قدر را درک کرده‌اند.

چگونه جذاب بنویسیم؟ (۲)

در شماره پیشین گفته شد که انتخاب عنوان جذاب در نوشتن و نویسندگی، اهمیت دارد و از عوامل جذابیت و موفقیت نوشته به شمار می‌رود. اینک به ویژگی‌های عنوان جذاب اشاره می‌شود:

یک: درستی

اگر در عنوان نوشته‌ای غلط املائی یا دستوری و مانند آن باشد، امکان دارد در اعتماد خواننده به نوشته تردید به وجود آورد؛ زیرا خواننده با خود می‌گوید نویسنده‌ای که هنوز نمی‌تواند عنوان نوشته‌اش را درست بنویسد، چگونه می‌تواند مطلب و محتوای درستی را به من تحویل دهد؟ بنابراین، نویسندگان باید دقت کنند که عنوان نوشته‌شان را غلط ننویسند. به نمونه‌های غلط زیر بنگرید که نگارش درست آنها در پی‌اش ذکر شده است:

- فرایند قانونگزاری در فرانسه -> فرایند قانونگذاری در فرانسه.

- قوس و قزح چیست؟ -> قوس قزح چیست؟

- کنکاشی در آموزش غیرمستقیم -> کند و کاوی در آموزش غیرمستقیم (کنکاش به معنای مشورت است).

- مقاومت و پایداری در دفاع مقدس -> مقاومت و پایداری در دفاع مقدس (پایداری به معنای کمک و یاری است).

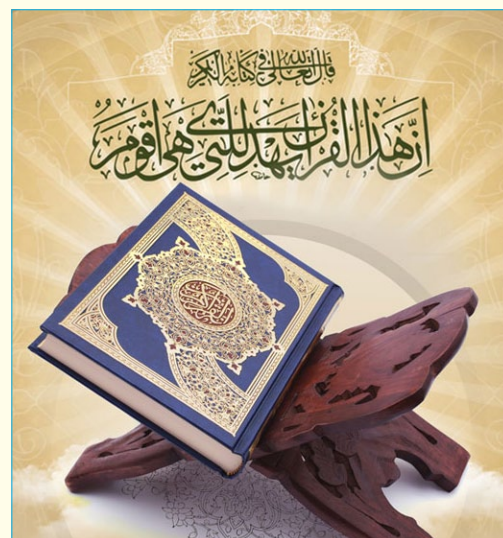
- پیشنهاداتی برای اقتصاد بهتر -> پیشنهادهایی برای اقتصاد بهتر (پیشنهاد، کلمه‌ای فارسی است و نشانه جمع عربی «ات» نمی‌گیرد).

ادامه دارد

تفکر در قرآن و اهمیت ختم کردن آن

فرزند مرحوم حضرت آیت الله گلپایگانی - قدس سره الشریف - می‌گوید: «قرآن‌هایی که به پدرم هدیه می‌شد، مفید بودند که آن‌ها را بخوانند و پس از یک دوره تلاوت، به دارالقرآن هدیه کنند. پدرم می‌فرمودند: «زکات قرآن به این است که خوانده شود؛ زیرا در روز قیامت از ما بازخواست می‌کند.» قرآن‌هایی که مرحوم پدرم آن‌ها را تلاوت فرموده، در دارالقرآن ثبت شده است. حضرت آیت الله از شصت سال پیش می‌فرمود: «من هر روز صبح که قرآن می‌خوانم، یکی از آیات آن را در نظر می‌گیرم و درباره آن تا شب فکر می‌کنم که ببینم چه پیام‌های آموزنده‌ای در آن نهفته است.» پدرم در ماه مبارک رمضان، حدود هفت-هشت دور، قرآن را ختم می‌کردند».

با اقتباس از:

(گنجینه معارف، محمد رحمتی شهرضا، ج ۲، ص ۳۲۴، به نقل از: نشریه بشارت، شماره ۶، ص ۳۸)

توسل: توحید یا شرک؟

از مواردی که وهابیان، آن را شرک و بدعت و حرام می‌دانند، توسل به اولیای الهی یا همان وسیله قراردادن آنان نزد خداوند سبحان برای برآورده شدن حاجات و مانند آن است. گفتنی است که توسل، وسیله و واسطه قراردادن چیزی بین خود و مطلوب و وسیله نیز بر دو نوع است:

۱. یا از امور مادی است، مانند آب و غذا که وسیله برای رفع تشنگی و گرسنگی هستند؛

۲. یا از امور معنوی است، مانند شخص گناهکاری که پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - را واسطه

قرار می‌دهد که ایشان دعا کنند و از خداوند کریم بخواهند آن شخص را ببخشاید و از گناهش درگذرد.

شایان بیان است که جهان آفرینش براساس نظام علت و معلولی و اسباب و مسببات برای هدایت بشر و رشد و تکامل وی آفریده شده است و نیازمندی‌های طبیعی بشر با اسباب عادی برآورده می‌شود؛ مثلاً اراده حکیمانۀ خداوند به این نظم و اساس خاص تعلق گرفته است که روشنایی زمین از نور خورشید صورت پذیرد و خود به چنین کاری دست نزند. فیض‌های الهی و معنوی همچون آمرزش و هدایت و شفاعت، نیز بر این نظم و اساس خاص قرار گرفته است که از طریق علت‌های معین و سبب‌های مشخص به انسان‌ها برسد. از همین رو، در قرآن کریم، خود خداوند سبحان، خطاب به مؤمنان، دستور می‌دهد: «... و ابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ؛ برای رسیدن به خدا در پی وسیله باشید».

پس همان‌گونه که در عالم ماده نمی‌توان پرسید چرا خداوند رحمان، روشنایی زمین را به واسطه نور خورشید قرار داده است، در عالم معنا نیز نمی‌توان پرسید چرا خداوند، آمرزش خویش را به واسطه اولیای الهی، شامل حال بندگان می‌کند؛ زیرا جهان آفرینش براساس نظام علت و معلولی و سبب و مسببی استوار است و چنین نظم و نظامی، چه در امور مادی و چه در امور معنوی، از سوی خود خداوند حکیم و طبق اراده حکیمانۀ اوست.^۲

ان شاء الله در شماره آینده، توضیحات و تأییدات و دلایل‌های بیش‌تری را در این موضوع، بیان می‌کنیم.

۱. سوره مائده، آیه ۳۵.

۲. با اقتباس از: جزوه درسنامه‌آشنایی و نقد وهابیت (شبه‌شناسی)، معاونت فرهنگی - تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ص ۸-۹.

پیامک‌های تبلیغی (۲)

پیامک‌های زیر به مناسبت ماه مبارک رمضان به قلم آمده است:

۱. چیست دلچسب‌ترین نعمت این شهرُ الله؟
یک سحر، وقت اذان، صحن ابا عبدالله

۲. کاش در این رمضان لایق دیدار شویم
سحری با نظر لطف تو بیدار شویم
کاش منت بگذاری سر ما مهدی (عج)
تا که همسفره تو لحظه افطار شویم

گاهنامه مهارت‌های تبلیغی دین‌یاوران

صاحب امتیاز:

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم نمایندگی خوزستان

آدرس وب سایت اینترنتی: www.khz.dte.ir

آدرس پست الکترونیک: khz.dte@mailfa.com

شماره تماس: ۰۵۴۹۵۰۸ - ۰۶۱۱

۳. می‌گویند هر وقت آب می‌بینی و می‌نوشی، بگو یا حسین!

اما این روزها که آب می‌بینی و نمی‌نوشی، آرام بگو یا ابا الفضل العباس!